

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شامل کلیه قوانین معرجه و مقررات - گزارش کمیسیونها - صورت مشروح مذاکرات مجلسین - اخبار مجلس - انتصابات - آگهیهای رسمی و قانونی

شماره ۱۹۵۷

شماره مسلسل ۱۹۷

دوره شانزدهم مجلس شورای ملی

مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۱۹۷

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز سه شنبه هفتم

آبان ماه ۱۳۳۰

فهرست مطالب :

- ۱) تصویب صورت مجلس جلسات دوم و پنجم آبان
- ۲) بیانات قبل از دستور آقایان شوشتري - فقیهزاده - رضوی و دکتر کاسمی
- ۳) تقاضای آقای مکی داور به طرح گزارش کمیسیون نفت راجع باسائنه شرکت ملی نفت ایران در جلسه بعد
- ۴) توضیحات آقای وزیر بهداری در جواب بیانات آقایان رضوی و دکتر کاسمی
- ۵) تقدیم لایحه اعتبار انتخابات دوره هفدهم بوسیله آقای وزیرداری
- ۶) بقیه مذاکره در بودجه ۱۳۳۰ مجلس شورای ملی
- ۷) تعیین موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس یکساعت و چهل و پنج دقیقه قبل از ظهر برپاست آقای گنجی (نایب رئیس) تشکیل گردید

۱) - تصویب صورت مجلس جلسات دوم و پنجم آبان
نایب رئیس - صورت غائبین جلسات قبل قرائت میشود
(بشرح زیر قرائت شد)
اسامی غائبین جلسه صبح پنجشنبه دوم آبان

غائبین با اجازه - آقایان ناصرقلی اردلان ، محمد کرگانی ، دکتر مصباح زاده ، عماد تربتی ، ارباب رستم گویو ، الهیار صالح ، دکتر بقائی ، دکتر شایگان ، طباطبائی خزیمه علم غائبین با اجازه - آقایان : خاکباز ،

محمودی ، موقر ، خسرو قشقائی ، فرمان منوچهر تیمورتاش ، اسلامی ، فتحعلی افشار محسن طاهری ، محمد ذوالفقاری ، جواد مسعودی ، صدر میرحسینی
دیر آمدگان با اجازه - آقای یوسف شکرانی یکساعت
دیر آمدگان با اجازه - آقایان برومند یکساعت ، هراتی یکساعت ، حسن اکبر یکساعت ، شهاب خسروانی ۲۰ دقیقه ، دکتر طباطبائی ۳ دقیقه
صورت قبیت و دیر آمدگی آقایان نمایندگان در جلسه صبح یکشنبه ۵ آبان غائبین با اجازه - آقایان : یوسف

۲ - شنبه ۱۳ آبان ماه ۱۳۳۰

سال هفتم

نشده است و در صورت مجلس خلاف این نوشته شده است لازم است اصلاح شود در صورت مذاکرات روز یکشنبه هم که بنده راجع به جایگاه بنام موافق صحبت کردم اصلاحات عبارتی دارد که اصلاح میکنم و میدهم بنده نویسی
نایب رئیس - بسیار خوب آقای

دکتر مجتهدی بفرمائید
دکتر مجتهدی - روز پنجشنبه در مذاکراتی که آقای آشتیانی زاده فرمودند در موقتی که رسیدند راجع سیاست مصر و عراق بنده عرض کردم که این بما مربوط نیست نوشته اند که بشما مربوط نیست این را خواستم اصلاح بفرمائید

نایب رئیس - اصلاح میشود آقای رضوی بفرمائید
رضوی - اینکه بنده آخر همه آقایان تقاضا کردم که در صورت جلسه عرض کنم برای اینست که عرایض بنده مربوط باصل صورت جلسه است متأسفانه اوضاع و کیفیاتی که در هر جلسه در مجلس حکم فرماست اینها قابل نقل نیست و از این جهت فقط یک سلسله عباراتی که آقایان بتدریج مذاکره می فرمودند درج میشود و میمانند ولیکن آن شرایط در خصوصاتی که مقتضی ذکر است غالباً فوت می شود

بنده پریروز احساس کردم باینکه حتی استمداد دارد که تقاضا کنم از مقام ریاست و هیئت رئیسه که کمیسیون آیین نامه را اجازه بدهند که در خیلی موارد تجدید نظر بکنند
یکی هم راجع به این موضوعاتی است که بنده عرض می کنم . آقای عامری را همه آقایان می دانند که ما با ایشان حشر داشتیم از مردمان متدینی هستند (صبح است) هیچگاه ایشان از مردمانی که بر

شکرانی ، دکتر مصباح زاده ، ناصرقلی اردلان - ابوالفضل حاذقی ، ارباب رستم گویو الهیار صالح ، دکتر بقائی ، دکتر شایگان معین زاده
غائبین با اجازه - آقایان : خاکباز - محمودی ، موقر ، قهرمان ، محمد علی - مسعودی ، خسرو قشقائی ، تولیت ، شهاب خسروانی ، فتحعلی افشار ، محسن طاهری ، حسین کورد افلی ، محمد سودآور ، محمد ذوالفقاری ، جواد مسعودی

دیر آمدگان با اجازه - آقایان ، دکتر جلالی یکساعت ، حسین مکی - آخر وقت یکساعت - کتابدای آخر وقت یکساعت
دیر آمدگان با اجازه - آقایان : محمد هراتی یکساعت ، حسن اکبر یکساعت - برومند ۲۰ دقیقه - سلطانی سی دقیقه - نصرتبان سی دقیقه
نایب رئیس - نسبت بصورت - مذاکرات جلسه پنجشنبه دوم آبان و یک شنبه پنجم آبانماه ایرادی نیست ؟ آقای مکی بفرمائید

مکی - در اسامی غائبین که قرائت فرمودند اسم بنده را خیال میکنم جزو - غائبین با اجازه ذکر کرده اند خواستم عرض کنم بنده اول که بمجلس می آمیم در هیئت مختلط میروم و بعد از آنجا بر سر می آمیم

نایب رئیس - با اجازه اسم آقای را قرائت کردند آقای حائری زاده بفرمائید
حائری زاده - یک مختصر اصلاحی است که در مطبعه اشتباه شده اصلاح می کنم میدهم به بنده نویسی
نایب رئیس - آقای صدرزاده بفرمائید

صدرزاده - در صورت خلاصه - مذاکرات روز پنجشنبه در قسمت آقای تشبیه عرض کردم که کارت ایشان حاضر است که سمت دادستانی مجلس در آن نوشته

خلاف ظاهر و حقیقت دین بخواهند یعنی بکنند بوده و همه مردم می دانند و آقای شوشتری هم نمیشناسد در این مورد دینی از امور است که بنده هم خودم سهم دارم و شریکم.

البته بهیچوجه قابل نکوهش نیست که يك کسی که در وقتی مصادف شد با يك مناسبت بیانی بزرگ شریعتی کند ولی مناسبت مقدمه بحث گفته شد و غالب آقایان خانه آنها ندانستند و آنوقت يك قدر اعتراضاتی از آقای شوشتری پائی ماند که آقای شوشتری می خواهد که موضوع مشروبات در مجلس بحث شود و من هم تصدیق دارم که مطرح نشود.

من فکر می کنم که تمام احکام دین مطابق عقیده ما که معتقد هستیم حلال آن حلال است و باید تاروی قیامت باقی باشد و حرامش همین طور و در صورت تعدیم که بود البته بکنفر نماینده مسلمان راضی نخواهد بود که مطالبی برخلاف دین مطرح شود خاصه در موضوع مشروبات که اولاً غالب آقایان هم در اینجا نطق سکوت در حرارت داشتند و بالاخره دنیای علم هم در برابر این حقیقت دینی ما سر تعظیم فرود آورد و غالب مالکی هم که بهیچوجه از این رهگذر وارد نبودند آمدند و تسلیم شدند و در قوانین خودشان منتهائی کردند اقداماتی کردند پس در یک چندین موردی بطریق اولی علاوه بر این که هر شخص متدین معتقد و موافق است که جزو ممنوعات قرار بگیرد و در مرتبه تجدید بحث رویش نباید هر فرد عاقل و عالم هم همین طور خواهد بود با وجود براین بنده حالا اگر بخواهم عین مطالب ایشان را ذکر کنم هم وقت مجلس را می گیرم که مقننی نیست یعنی وقتی که بخواهد با خبر مطلب برساند مطلب دیگری پیش می آید همین قدر خواستم عرض کنم مطالبی که پیشتر عرض شده خوب است آقایان اجازه بفرمایند تا آخر بحث بشود تا اگر بد است علی الاصول همه بفرمایند و اگر هم خوب است حق رفقاً فوت نشده باشد و معلوم شود که مجلس کار خود را کرده است و دولت باید آن قانون را اجراء کند.

نایب رئیس - آقای نورالدین امامی بفرمایند.

نورالدین امامی - عرض کنم بعضی اشتباهات در صورت جلسه هست که اگر آقایان تند نویسان خودشان مراجعه بفرمایند دیگر احتیاج توضیح نیست اصلاح می کنند. بنده متلاً آن روز عرض کردم که با آمدن وزیر شهبه نباید متعجل بشود در صورتی

که تعجب نوشته شده است و از این اشتباهات زیاد است استدعا می کنم که آقایان در خارج اول تجدید نظر بفرمایند و در صورت مجلس چاپ بشود.

نایب رئیس - آقای شوشتری شوشتری - عرض کنم پرویز برای توضیح مطالب پنج بند از ظهر آمدند اینجا شبز! بپوشه کردم که اسم بنویسم و امروا مطالب را تشریح کنم و حالا جناب آقای رضوی فرمایشاتی فرمودند برای روشن شدن ذهن ایشان و ذهن سایر آقایان لازم است عرض کنم که بنده جرح شخصی در جلسه قبل نکردم این يك توصیف علمی لازم دارد که مبانی فقه و مبانی احکام ما باید روی موازینی باشد که در مجلس شورای ملی اگر باقی ماند بعداً سوء اثر نکند و چون قبل از دستور صحبت می کنم انشاءالله اجازه می فرمایند آنوقت تشریح خواهم کرد.

۴ - بیانات قبل از دستور آقایان: شوشتری - فقیه زاده رضوی - دکتر کاسمی

نایب رئیس - با اجازه آقایان نطق های قبل از دستور را شروع میکنیم. آقای شوشتری بفرمایند.

شوشتری - بسم الله الرحمن الرحیم بدو باید دو موضوع را عرض کنم و بعد وارد مطالب خودم بشوم اولاً آقای ابتهاج نماینده محترم بمن تذکر می فرمودند که این تذکر قلوب عموم نمایندگان را چریجه دار نموده این پیش آمد های سوء برای مردم کرده است برای ایناه مملکت کرده و می کند و آن سبب مجدد رودس است که خسارت فوق العاده زارمین و دهاقین آنجا دیده اند خواستم جلب توجه نمایندگان محترم بشود و از طرف مقام ریاست تذکر می بدولت داده شود باینکه این بدبخت ها که گفت:

دادی به حسن آب و ندادی به حسین ازدادن و از ندادن داد فلك از آن تشککالی و این سبب ما مردم بیچاره شدند خواستم این را تذکر بدهم موضوع دیگر بجناب آقای فولادوند همکار عزیزمان يك نامه فرهنگیان نوشته اند که طبق قوانین باید آن حقوق استعفايي و رتبهها و مزایا با آنها داده شود، روی يك نظریاتی که باید ما همه علاقمند بشور باشیم و مصلحتین بیچاره را با این صورت فقر و مسکنت نیزین انصاف نیست که جلب توجه مجلس شورای ملی و مقام ریاست بشود که در این خصوص هم نگیری بکنند. من عین نامه را که آقایان نوشته اند تقدیم مقام ریاست میکنم که برای آنها يك قصه می بکنند (فاسم فولادوند - تشکر میکنم) اما مطالب خودم، اقلیت در سنت مجلس

مشروبات (مغایب - هم اقلیتند) آقایان اجازه بفرمایند حال تدارک. پیش هم نخواهیم کسل هستم میخواهم بپوش صحبت بکنم آقایان هم توجه بفرمایند بنده صحبت نکنم اقلیت از خصائص تحمل محرومیت است یعنی آنکس که رافع شد روارد شد در اقلیت در حکومت های مشروطیت باید بیه محرومیت را بپوشد بهانه یعنی بگوید اگر آمد برای حوزه انتخاباتی گفت آقا اگر برای دیگران يك کاری کردید بن هم يك كمکی يك سهمی بدهید البته سهمی باو نمی دهند چرا برای آنکه اقلیت است و همینطور در تمام امور اینها در خارج با دولت است وقتی که مواجه می شود و کلیل اقلیت با دولتی که طبعاً نسبت با آن دولت نظر انتقادی دارد البته نباید تحمل محرومیت را بکنند و اگر نه نباید اقلیت شود در خارج هم باید تحمل بعضی حرف هارا بکنند بعضی ناسازگار بهش میگویند اینها چیزی نیست در شرع خده متکذاری در شرع انجام وظیفه اگر و کیلی دچار حمله بشود یا محرومیت بکنند اینها وقتی که موازنه بکنید روی خدمتگزاری نتیجه که از انجام وظیفه گرفته است که حداقلش توابع اخروی است. این برایش کافی است ولی در مجلس دیگر نباید محرومیت بکنند مثلاً و کین اکثریت از ماده ۹۰ استفاده نکند و کلیل اقلیت از ماده ۹۰ استفاده نکند

پرویز پیش آمده شد بین جناب آقای میرزا جواد خان هامری که حالا اینجا تشریف ندارند و بنده که وجهاً من الوجوه بنده نسبت بدینان و اسلامیت آقای هامری نه طبعه دارم نه تردید دارم آقای ناظرزاده کرمانی نماینده محترم که اینجا نشسته با اینکه خود در ماه رمضان در هوای گرم هفده ساعت صائم بود و هر وقت او را یافتن صائم یافتن من او را جرح نکردم ولی بعضی از عبارات آقایان دکتر سید امامی که جاست چقدر خوش آمد گفت آقایان بعضی از امور فنی را بکنند با ما صحبت بکنیم من جملاتی را می خوانم جمله اول متمم قانون اساسی اصل اول در کلیات (مذهب رسمی ایران اسلام و طریقه حقه جعفریه اثنی عشریه است باید پادشاه ایران دارا و در مروج این مذهب باشد) د اصل دوم میگوید میگوید تا اینجا که طراز زمین بشود از علماء برای اینکه رسیدگی بکنند اگر چیزی از اجزاء قانون با اهدی از موازین شرع متباین شد مخالفت داشت آن قانونیت ندارد چرا گفتند برای اینکه دین اسلام مذهب ما طریقه جعفری است من سریع می گویم بنده راجع بقانون و این اشکال علمی و فقهی و دینی را دارم نمی خواهم آقایان از حضرت آیت الله العظمی قطب مرکزیت شهبه آقای پرویز جدی و دومرکز تقلید بزرگ حضرت آیت الله صدر که در

بسیارستان بستری هستند و حضرت آقای خونساری و همینطور پنج شش نفر دیگر که شهره اقلیت دارند مثل آقای سید جعفر شاهرودی از این آقایان سؤال کنید ببینید که خواهند فرمود در خارج را تزییل رفتارانش را تغییر دادن نمیتوان جایزه حرامست و این حرامست و قانونیت ندارد. ندارد باید بکنید ندارد. بنابر این بنده را هم بکنید مدنی حالا من چه گفتم. گفتم آقای ملک مدنی بنده و شما سایر آقایان دو شخصیت داریم يك شخصیت خارج المجلس يك شخصیت است سهمی باو نمی دهند چرا برای آنکه خودم با آقایان چندینی قبیل در خارج با دولت است وقتی که مواجه می شود و کلیل اقلیت با دولتی که طبعاً نسبت با آن دولت نظر انتقادی دارد البته نباید تحمل محرومیت را بکنند و اگر نه نباید اقلیت شود در خارج هم باید تحمل بعضی حرف هارا بکنند بعضی ناسازگار بهش میگویند اینها چیزی نیست در شرع خده متکذاری در شرع انجام وظیفه اگر و کیلی دچار حمله بشود یا محرومیت بکنند اینها وقتی که موازنه بکنید روی خدمتگزاری نتیجه که از انجام وظیفه گرفته است که حداقلش توابع اخروی است. این برایش کافی است ولی در مجلس دیگر نباید محرومیت بکنند مثلاً و کین اکثریت از ماده ۹۰ استفاده نکند و کلیل اقلیت از ماده ۹۰ استفاده نکند

بسیارستان بستری هستند و حضرت آقای خونساری و همینطور پنج شش نفر دیگر که شهره اقلیت دارند مثل آقای سید جعفر شاهرودی از این آقایان سؤال کنید ببینید که خواهند فرمود در خارج را تزییل رفتارانش را تغییر دادن نمیتوان جایزه حرامست و این حرامست و قانونیت ندارد. ندارد باید بکنید ندارد. بنابر این بنده را هم بکنید مدنی حالا من چه گفتم. گفتم آقای ملک مدنی بنده و شما سایر آقایان دو شخصیت داریم يك شخصیت خارج المجلس يك شخصیت است سهمی باو نمی دهند چرا برای آنکه خودم با آقایان چندینی قبیل در خارج با دولت است وقتی که مواجه می شود و کلیل اقلیت با دولتی که طبعاً نسبت با آن دولت نظر انتقادی دارد البته نباید تحمل محرومیت را بکنند و اگر نه نباید اقلیت شود در خارج هم باید تحمل بعضی حرف هارا بکنند بعضی ناسازگار بهش میگویند اینها چیزی نیست در شرع خده متکذاری در شرع انجام وظیفه اگر و کیلی دچار حمله بشود یا محرومیت بکنند اینها وقتی که موازنه بکنید روی خدمتگزاری نتیجه که از انجام وظیفه گرفته است که حداقلش توابع اخروی است. این برایش کافی است ولی در مجلس دیگر نباید محرومیت بکنند مثلاً و کین اکثریت از ماده ۹۰ استفاده نکند و کلیل اقلیت از ماده ۹۰ استفاده نکند

می کنم صبحه است ولی اینجا است که می گویند اگر بنا باشد فروش مشروبات الکلی آزاد باشد و دولت برای ازدیاد درآمد در صدد باشد قیمت قندو هکر را اضافه کند بهتر است لااقل قیمت مشروبات الکلی زیاد شود بنده باین بحث میگویم حضرت آقای ناظرزاده شمارا که من شهادت می دهم روی قصد انشاء چنین چیزی را فرموده اید چون که اگر قصد انشاء باشد اشکال ارتداد پیش می آید شما که صد در صد مخالف هستید با استعمال مشروبات الکلی شما که جزئیات احکام را در نظر دارید خوب بود که این عبارت تنظیم نباشد و من برای اینکه این سنت در مجلس باقی نماند چون آقایانی که می گویند مجلس تعدیم شود بقلان سنت پارلمانی مراجعه میکنند سنت پارلمانی در حکم قانون است من می خواستم که این کلمه در مجلس باقی مانده باشد در مجلس که تمام ما آمدیم و قسم خوردیم بقرآن مجید که ما جاه بالقانون اساسی عمل کنیم و بر خلاف او عملی نکنیم والا بنده عرض توهینی نداشتم و از جناب آقای ملک مدنی هم انتظار نداشتم که عبارتی بفرمایند که شوشتری انشاءالله حالت هادی پیدا میکند من همیشه حالت هادی دارم من در آن روز هم بیدم حال هادی بود من شان مجلس و شان شما و شان آقای ناظرزاده و آقای هامری را بالا بردم و حفظ کردم من چیزی نگفتم که آقایان فراموشی میکنند. (ملک مدنی) - گفتیم که عصبانی هستیم) نه این عصبانیت نیست لهجه مرد بلند است اشتباه میکنند. آقای فرامرزی را مقابل صبا می کشم نه روی هوا من روی هوا شمشیر کش نیستم و هر چه گفتم برای حفظ حیثیت اسلام و قانون اساسی و نمایندگان محترم است (صدرزاده) - حالا یادآوری بفرمایند جناب آقای شوشتری که قانون از مجلس سنا آمده) مطرح را که تهیه کردیم همین آقای ناظرزاده امضاء کرده اند (بعضی از نمایندگان) ما هم امضاء کرده ایم) بی دولت مجبور است که بیاید چون قانون بود که بس از یک ما باید بطرز اجرای منع مشروبات الکلی را بفرستیم بیاورند در طرحی که نوشته بودند چون کلمه (اجراء) را نوشته بودند گفت من امضاء نمی کنم وقتی که نوشته اجرای منع مشروبات الکلی امضاء کرده این هارای بنده است. اما آقایان وزرای محترم.

نایب رئیس - آقای شوشتری وقت شما تمام شد.

شوشتری - اجازه بفرمایند دو دقیقه دیگر. جناب آقای وزیر مشاور جناب آقای وزیر دارائی آن روز عرض کردم امروز هم عرض میکنم و این شعر را باز میخوانم دادی بعن آب و ندادی به حسین

امسال برای مردم گرگان آب خوردن نیست رفته اند از یک فرسخی آب آورده اند مردم زراعت شان از زمین رفته و بیست شده اند تو توشان از زمین رفته و بر بیست سال عم شریف شده و از بین رفته و بنده شان هم مثل سابق نبوده است موضوع این است که استدعا دارم آخر شما می دانید که مالیات را باید از گردن گرفت ها وصول کنید این گردن گرفت ها که دوست بیلبون خوردند آنها باید مالیات بدهند ولی آن بیچاره ها می توان خوردن ندارند برای اینها آقایان زمین را بسمروی محترم من قوم خویش من برای رضای خدا بفرستید يك کبیسه بونی را که خوب بود که این عبارت تنظیم نباشد و من برای اینکه این سنت در مجلس باقی نماند چون آقایانی که می گویند مجلس تعدیم شود بقلان سنت پارلمانی مراجعه میکنند سنت پارلمانی در حکم قانون است من می خواستم که این کلمه در مجلس باقی مانده باشد در مجلس که تمام ما آمدیم و قسم خوردیم بقرآن مجید که ما جاه بالقانون اساسی عمل کنیم و بر خلاف او عملی نکنیم والا بنده عرض توهینی نداشتم و از جناب آقای ملک مدنی هم انتظار نداشتم که عبارتی بفرمایند که شوشتری انشاءالله حالت هادی پیدا میکند من همیشه حالت هادی دارم من در آن روز هم بیدم حال هادی بود من شان مجلس و شان شما و شان آقای ناظرزاده و آقای هامری را بالا بردم و حفظ کردم من چیزی نگفتم که آقایان فراموشی میکنند. (ملک مدنی) - گفتیم که عصبانی هستیم) نه این عصبانیت نیست لهجه مرد بلند است اشتباه میکنند. آقای فرامرزی را مقابل صبا می کشم نه روی هوا من روی هوا شمشیر کش نیستم و هر چه گفتم برای حفظ حیثیت اسلام و قانون اساسی و نمایندگان محترم است (صدرزاده) - حالا یادآوری بفرمایند جناب آقای شوشتری که قانون از مجلس سنا آمده) مطرح را که تهیه کردیم همین آقای ناظرزاده امضاء کرده اند (بعضی از نمایندگان) ما هم امضاء کرده ایم) بی دولت مجبور است که بیاید چون قانون بود که بس از یک ما باید بطرز اجرای منع مشروبات الکلی را بفرستیم بیاورند در طرحی که نوشته بودند چون کلمه (اجراء) را نوشته بودند گفت من امضاء نمی کنم وقتی که نوشته اجرای منع مشروبات الکلی امضاء کرده این هارای بنده است. اما آقایان وزرای محترم.

نایب رئیس - آقای فقیه زاده فقیه زاده - مجلس تمام گشت و با آخر رسید کار ولی نمی دانم از ماهه کار مفیدی برای این مردم باخر رسیده است (بکنفران نمایندگان) - آنکه بجای خودش محفوظ است (چنانچه رفا مستحضرنند مسافرتی اخیراً به مشهد مقدس کردم و از نزدیک بشکایات و درددلها و از زوهمات همکاران عزیز خود بیشتر بی بردم مخصوصاً در بیانات و نطق مبسوطی که جناب آقای مهدوی تمنیات و مستحبات مردم خراسان را در اصلاحات کار آن استان عرض مجلس رسانند دقیق شدیم بدم انصاف این است که حداقل خواسته های ضروری مردم آن سامان است و بعضی از آن تقاضاها تقاضای عمومی مملکت شاید هدف و آرزوی کلیه مردم مسلمان خاصه فرقه شیعه است همه ما آرزو داریم که با سرعت و قوت راه بین خراسان بره آهن عمومی مملکت انتقال پیدا کند و مردم از این زحمتات و مشکلات مستغلب شوند و معقلم چنانچه نمایندگان محترم خراسان تذکر دادند بگانه راهی است که علاوه بر سدما محسنات درآمد قابلی هم خواهد داشت بنده فقط يك استدعا اضافی می کنم که استگام شهرستان هار از نزدیک شهرها ساختمان کنند و از بعد مسافت که چندین کیلومتر مسافت تاکنون احداث کرده اند و ضرر و خسارت آن را دیده اند و تنفر عمومی را نیز مستحبه اند صرف نظر کنند و همچنین با فعالیت و جلالتی که در مردم کشاورز خراسان مشاهده شد در قتره مسامت در تمد

مجلس تمام گشت و با آخر رسید کار ولی نمی دانم از ماهه کار مفیدی برای این مردم باخر رسیده است (بکنفران نمایندگان) - آنکه بجای خودش محفوظ است (چنانچه رفا مستحضرنند مسافرتی اخیراً به مشهد مقدس کردم و از نزدیک بشکایات و درددلها و از زوهمات همکاران عزیز خود بیشتر بی بردم مخصوصاً در بیانات و نطق مبسوطی که جناب آقای مهدوی تمنیات و مستحبات مردم خراسان را در اصلاحات کار آن استان عرض مجلس رسانند دقیق شدیم بدم انصاف این است که حداقل خواسته های ضروری مردم آن سامان است و بعضی از آن تقاضاها تقاضای عمومی مملکت شاید هدف و آرزوی کلیه مردم مسلمان خاصه فرقه شیعه است همه ما آرزو داریم که با سرعت و قوت راه بین خراسان بره آهن عمومی مملکت انتقال پیدا کند و مردم از این زحمتات و مشکلات مستغلب شوند و معقلم چنانچه نمایندگان محترم خراسان تذکر دادند بگانه راهی است که علاوه بر سدما محسنات درآمد قابلی هم خواهد داشت بنده فقط يك استدعا اضافی می کنم که استگام شهرستان هار از نزدیک شهرها ساختمان کنند و از بعد مسافت که چندین کیلومتر مسافت تاکنون احداث کرده اند و ضرر و خسارت آن را دیده اند و تنفر عمومی را نیز مستحبه اند صرف نظر کنند و همچنین با فعالیت و جلالتی که در مردم کشاورز خراسان مشاهده شد در قتره مسامت در تمد

تذکره های قدیم و تاوریزه کردن است که در کشاورزی آن حدود بشود اما این است که بوقوع و بها است و شایسته است ممکی باشد که نمایندگان محترم آن استان هم صدا شده و تا سرحد امکان تشریک مسامی کنیم که چه آثار عواطف اعلی حضرت هابونی که از نباتات مخصوص ملکوتی این نباته رحم و انصاف سرچشمه گرفته و همچنین آثار خیرات و میراثی که از راهمانی آن وجود عالی شان تراوش کرده و در تمام بزرگ خراسان سایه انداخته در التیام ثواب بجز روح موزر بوده است ولی فقر و فاقه بعدی است که باز خیالی فاصله است که به هدف مقصود رسیده باشیم موضوع دیگری که مراعات تحت تاثیر قرارداد اتحاد و اتفاق و بکنانگی غیر منتظره است که در افراد این مملکت از غرب تا شرق توسعه یافته دیدار بسیاری این وسعت و تولید غرور و بغوغتی که از بیروزی های درخشان اخیر که در ناصیه مردم مشاهده شد بی شبهه هزاران دمه بیشتر استفاده از جنبه مالی و مادی نفت می باشد این دولت خود و جامد سابق احساس شخصیت و استقلال می کنند و برای هرفدا کاری خود را حاضر می سازند در همه جا همه کس يك احترام - زاید الاوصی نسبت بحضرت آیت الله کاشانی و جناب آقای دکتر مصدق و جناب آقای مکی که بقدار زیادی از این موفقیت های عظیم را از اثر هزم و فدا کاری این مردمان می دانند شهود است مخصوصاً این مقام شامخی که نسبت بدوست کامکارم آقای مکی که در دلها جای گرفته است تبریک می گویم من تمام درخواست ها و تقاضاها و تمنیات همکاران عزیز خراسانی خود آقای مهدوی آقای طاهری آقای قرشی و سایر آقایان را بجا و معق دانسته و تأیید میکنم و باید بیدرنگ مسئول آنها را اجابت کرد.

ولی نمی توانم کتمان کنم وقتی که قزوین خراب و قزوین بیچاره و مردم بیسواهی آن را مقایسه کردم رفتای خود را خوشبخت تر مردم خراسان را که آبیاب تر خود را شکر میکنم دیدم و کلای محترم وزراء عزیز قزوین پشت دروازه پایدخت در واقع محله ای از دعالت تهران است موقعیت مهم او از لحاظ سیاسی - جغرافی - تاریخی - نظامی اقتصادی کشاورزی او از نظر هیچ يك پوشیده نیست تصور نمی کنم در میان آقایان کسی باشد که سی سال قبل قزوین را ندیده باشد امروز هم حتماً از این شهر صحنه و پای تخت قدیم عبور کرده اند بقیه دارم که مقایسه هم پیش خود فرموده اند و بی شبهه شمارا تحت تاثیر گرفته لااقل از خود پرسیده اید چگونه می شود در تمام شهرستانهای ایران اصلاحاتی بعمل آمده جز قزوین که سرفه قرائی کرده در قزوین يك خیابان کچ رسکوله که مرض دارد که مسافرن آن مستحباً از هر قن آمده و از قریب

خارج می شود برای کسی معال است که شمال و جنوب آن را بررسی کنه والا برای ارائه فقر و فاقه مردم احتیاج بعلی آباد جاز آباد آباد آباد با کودهای مخوف چاله میدان نداشت قزوین دو سه رشته خیابان دارد که از آثار و بقایای عهد شامه باسی کبیر است یکی دو خیابان هم و سه کرده اند که البته دیدارشان برای روز قیامت است در اکثر شهرستان های خراسان ساختمان های بزرگ شهرداری باغات عمومی ملی بیبازارهای ضعیف مؤسسه های مساجد و مدارس کهنه احداث خیابان های عرضی و طولی احداث جاهای عقب عقب چیز در همه جا در دست عدل است شهر داری و اداره دارائی و ثبت احوال و اداره راه و معازات پذیرائی قزوین همه از تر که باقی مانده دولت مرحوم تزار است والا اعضای آن امروز می باید سجاد بیابان باشند اگر مرحوم حاج محمد علی آقای امینی آن مرد شیر به ارستان ناقص در دست مردم نمی گذاشت نام بیمارستان و بهداری را میباید قزوینی در کتاب لت بیبینه بیمارستانی هم در عهد مرحوم رضاشاه کبیر ساخته و تکمیل شولی و رودروس ها و توقف چند ساله آنها محتاج تعمیر شد برای سامورین وزارت دارائی (اداره ساختمان) و مهندسیان مافلا ناندانی شده است ساختمانی که در آن عهد بیبانه هزار تومان تمام شد هر سال بنام تعمیر چند صد هزار تومان گرفته شده زمستان هم بازمیل بخور به بجای سکتی سگ و گربه است قزوین بعد از اصفهان مرکز تعلیمات و تحصیلات عالیه قدیمه بود و همین جهت دارای مدارس بزرگ و مساجد بسیاری است که حتی در سگ مشهد که شهری عظیم است بتعداد و عظمت این مدارس ندیده ام در حال ویرانی و رو بانهام می رود جز یکی دو مدرسه که باهتمام متصدیان و متولیان با شرافت آن بقدر مقدور در آبادی آنها سعی و تلاش می کنند در صورتی که اگر معتصر همتی میشد لااقل بنام گاه فقرا و بی نوایان در این زمستان میشد قزوین ۱۴ دهستان دارد که از عهد دیالمه تا امروز راه عبور آن در مواقع مشکل مسدود حالاهم کم روزی مسدود است نه از جبال شامخه می توان عبور کرده از کویر و اضلاقی می شود راهائی یافت قزوین دینی آبی معروف است و این شهر از سه چهار فرستگی شاهرود می گذرد که یا بعد سنک آب دارد من نمی خواهم سنک بزرگ بیندازم که نشانه تزون باشد توقع رسد بندهای رودخانه های خرورد و باهر رود رودهای سیلابی را هم بوقت دیگر موقوف کردم که انشاءالله در آندماه عمومی مملکت بکسبه مات برسد و عیالته چند چاه آب و تقاضای دهنه رسر پوشیده سنتی برای دو رودخانه مخصوص شهر معتصر تعمیر در قنوات درخواست کرده که این شهر قدیم کهن را از بیچارگی ریبی آبی نجات میبخشد از بر نامه از آقای وزیر کشور این چاشنیف

ندارند لابد بسمعیان مرسد (آقایان زیاد) آقای وزیر کشور شریف نمی برید بفرمایند شهرداریها از مقامها بیجا هم رده دادند ولی فقط از بودین نقش باره مردم پشتیبان مردم فقط و فقط از طرف ذات شاهانه ندای قبول رسیده اگر آن یک چاه عقیق هم از کبسه فوت شامه فرشته بود مردم در چنین سالی آب خوراکی موضوع نداشتند بانک ملی کدره شهید مقدس ساختمانی نظیر ساختمان تهران دارد و شاید در شهرستانهای دیگر بناهایی داشته باشد ولی چند سال است مردم قزوین رده می دهد که ساختمانی کنند که رفع حوائج خودشان را کنند زمین بسیار مرغوبی در آن دارد و ممکن است هم جمعی کارگر استفاده ببرد و هم آثار شهری پیدا شود بپناه آن که مردم شهر نپس خواهند با آب بدهند اقدامی نکرده اند در صورتی که مردم قزوین با شرافت و سخی الطبع هستند ممکن است هر معروضی را خود قبول کنند ولی ممکن نیست این اندازه پستی از خود نشان دهند که برای ساختمان بانک ملی خود که رفع حوائج آن ها را می کنند بگویند آب نمی دهیم چون طول کلام شد قصه بر عهده خود را سکوتاه کنم فقط خطاب بوکلای محترم خراسان و دوستان عزیز عرض می کنم که با کمال نوافس و مسامحه کازاولیای دولت در خراسان دیدم نسبت مقایسه با ما بسیار خوش بخت و خوش اقباله می توانید از روی بختی فرمایید وین کفره نمرود از هیئت وزراء مخصوصاً آقای وزیر کشور استه دارم مسافرتی بفرزین فرمایند و این شهرستان را ندکی مورد توجه قرار دهم و در خانه عرض می کنم چنانچه مد شده است در خانه انتباهات در هر شهر ستانی همه امتیاز روزنامه گرفته بنام دل سوزی و کیل حاضر را بیاد ناسزا میگیرند البته شهرستان بنده بنده هم مستثنی نیست و هر روز صنعتی از این نامیرا بیا تعویل میگیرم.

ولی اگر واقعا منظور از این ناسزا ها از روی احساسات و مصلحت ملی و دولتی و واقعی است بطیب خاطر آنها را حلال میکنم نهایت آن که این تهنه های مرحمتی را از این دست گرفته از دست دیگر تعویل اولیای امور و زعمای قومی کنم که مقصر حقیقی و مسامحه کار واقعی هستند و اگر خدای ناکرده اغراض خصوصی را وسیله این تهرات و باطلیل کرده اند بآزم با کمال شرافت فتن عینی کنم و آن ها را با بصیر صاف و وجدان پاک خود برگردانم می کنم چه از وکیل جنز تکر و تکرار و اصرار و الجاه کاری دیگر ساخته نیست و اخذ حاضر و ناظر است که ما قصوری نکرده ایم و آن چه گفتی بود گفته ایم ولی بهر حال آنچه البته بجائی نرسد فریاد است

ی ه جناب آقای آزاد پس نوشتند که بپناه ترکان متدیان اداره راه شوسه را که پنج هشت سال است سابقه خدمت دارند از اول آبان ماه بیکارشان سکرده اند و آن ها خیال دارند که بیایند و در مجلس متعین شوند و از هیئت دولت درخواست دارند که باین موضوع رسیدگی کنند و از جناب آقای وزیر بهداری هم کاین جا تشریف دارند خواهش می کنم یک روز وقتشان را صرف بفرمایند کدر خدمتشان برویم قزوین این مریشخانه ۵۰ تخت خوابی که چند سال است ساخته شده و چهل و پنج هزار تومان هم اعتبار داده شده است که برای آن اثاثیه بخرند ملاحظه بفرمایند اقدامی بفرمایند این مریشخانه ۵۰ تخت خوابی دایر بشود و مردم قزوین از این بد بختی نجات آفای مهدوی اگر وقتی باقی مانده است اجازه می فرمائید که صحبت بفرمایند

نایب رئیس - وقتی باقی نمانده است آقای رضوی

رضوی - مصداق وقت تنگ و اعمال بسیار امروز در مجلس موضوع پیدا کرده برای این که خیلی از آقایان تذکرات لازم و واجب داشته و از آقایان هیئت دولت هم چند نفر تشریف دارند و باینات آقایان هم فراروان است قسمت اعظم مرضی که می کنم تذکری است راجع به خود مجلس شورای ملی خود آقایان همکاران در جلسه گذشته و جلسه اسبق بعد از این که یک مختصری وارد دستور شدیم دیدیم که یک عده ای از آقایان یا با اجازه یا بدون اجازه تشریف نداشتند آئین نامه لااقل سه ساعت وقت را برای جلسه مجلس شورای ملی مقرر داشته اگر آقایان صلاح میدانند که این قسمت ها را رعایت بکنیم موجب می شود که قسمت زیادی از قوانینی که در دستور باقی مانده است و بسیار مفید و لازم و ضروری است تکلیف آن ها معلوم شود و الا بنده میترسم مثل دوره گذشته منتهی بشود باین که ایام اخیر ضرورت پیدا بکند و آقایان حاضر بشوند و کمیسیون ها و مجلس مجال نکند که مطالعه کافی در قوانین بکنند و در تاریخ روز و دیروز فکر می کردم که مجلس شورای ملی هم بطوریکه بهت بود بودجه فرهنگ و بودجه بهداری را گذرانده و اگر ما الان گرفتار بیکه از مردم هستیم این در وزارت خانه که واقعا کارخان شوش بردار نیست اینها بودجه ها همان را در اختیار دارند نامه های که از ولایات آمده می بینم که آن ها دچار مشکل هستند نمی دانم این طرح مجلس بود یادوت پیشنهاد کرده بود ولی آقایان خودشان اگر صلاح بدانند که این موضوع بکنند و انجام بهود بنظر بنده

یک امر ضروری و فوری است خاصه که اگر جناب آقای وزیر دارائی هم موافقت بفرمایند بقرینه بنده بعضی از قوانین و بعضی از امور که موقوف مانده است اینها در دستور مجلس شورای ملی قرار بگیرد زیرا اینها یک چیز های بسیار ضروری است که فوت شده است مثلا بنده اخیرا اطلاع پیدا کردم که مجلس شورای ملی امر ارد دیوان محاسبات را نتشاپ نکرده با نظارتی که مجلس در دخل و خرج مملکت دارد نبودن این افراد مثل این است که مجلس از یکی از شئون جدی خودش غرض بین کرده باشد بنده تصور می کنم آقایان خوب است نزدیک ترین وقت را برای اینکار بگذارند زیرا که بنده می خواهم پیشنهاد کنم که اساسا دیوان محاسبات تشکیل بشود و ملاحظه کند بینه که دخل و خرج کشور را و ضرورت اقتضا دارد که بیکدوری مواظبت بیشتر شده باشد نیمی از چطور شده است کاین افراد تا بجا انتخاب نشده اند (اکثریت نبود و پس از چند لفظه ای اکثریت شد) حالا اینجا آقای صدر زاده تذکر می دهند که از طرف وزارت دارائی افرادی برای دیوان محاسبات مجلس پیشنهاد شده است ولی تا بحال هم بطور جزو دستور مانده است و طبع و نشر نشده و بعضی آقایان نرسیده است این را که بنده از مقام ریاست استعفا می کنم که در دستور جلو بیندازید زیرا اصلا شان مجلس نیست که بیکدوره مجلس بگذرد و بالاخره اعضاء دیوان محاسبات انتخاب نشده باشد و همین طور باقی بماند و همین طور راجع بسیاری از قوانین در ورقه ای که بیرون می جسابند آقایان میروند اسم نویسی می کنند ولی آن گزارش مدتها می گذرد و طرح نمی شود الان ملاحظه میفرمائید که راجع به این بودجه مجلس سه جلسه است که وقت مجلس صرف شده است از این جهت بطور کلی تذکر می خواهم عرض کنم که وقت تنگ است و اصلاح بسیار و آقایان اگر بیکدوری بیشتر صرف وقت بکنند بهتر است عالی الاصل نماینده ولایات وقتی که تقاضای نطق قبل از دستور می کند هدفش ذکر بگره ای و قسمتی از احتیاجات بسیاری است که ابلا با ولایات چهارند البته فارسها نظر باینکه شخص آقای دکتر مصدق و دولت حاضر از نظر اقداماتی که مربوط به نفت انجام داده اند کمال عقیده و حسن اعتماد را دارند (صحیح است) و مکرر هم در تلگرافات و مکاتیب و مذاکرات اعلام کرده اند نظرشان را و با هم چند دفعه تذکر داده اند که گفتگو بشود و برای اینکه این مطلب کاملا انجام گرفته باشد و علاقه آنها هم پیدا شده باشد تا حدودی که امکان داشته باشد یعنی جزء امور واجب نباشد آنها حاضر شده اند که بهر وقتشان بشار بیارند و

کارها را خیلی زیاد نخواهند اما امروز قسمت است با قسمت از امورات که شرط بقاء است و بیکسخت از امورات که شرط تکمیل است آنها هم کسری تکمیل است شرط اصلاح است البته میشود که فعلا نخواست صبر کرد تا بعدا انجام شود ولی آنها هم که شرط بقاء است بنده تصور می کنم که خواستن آن درست مساویست با علاقه بحسن جریان داشتن آن سال گذشته از جمله اموری که واقع شد این بود که ملخ آمدنیک که مجلس از یکی از شئون جدی خودش غرض بین کرده باشد بنده تصور می کنم آقایان خوب است نزدیک ترین وقت را برای اینکار بگذارند زیرا که بنده می خواهم پیشنهاد کنم که اساسا دیوان محاسبات تشکیل بشود و ملاحظه کند بینه که دخل و خرج کشور را و ضرورت اقتضا دارد که بیکدوری مواظبت بیشتر شده باشد نیمی از چطور شده است کاین افراد تا بجا انتخاب نشده اند (اکثریت نبود و پس از چند لفظه ای اکثریت شد) حالا اینجا آقای صدر زاده تذکر می دهند که از طرف وزارت دارائی افرادی برای دیوان محاسبات مجلس پیشنهاد شده است ولی تا بحال هم بطور جزو دستور مانده است و طبع و نشر نشده و بعضی آقایان نرسیده است این را که بنده از مقام ریاست استعفا می کنم که در دستور جلو بیندازید زیرا اصلا شان مجلس نیست که بیکدوره مجلس بگذرد و بالاخره اعضاء دیوان محاسبات انتخاب نشده باشد و همین طور باقی بماند و همین طور راجع بسیاری از قوانین در ورقه ای که بیرون می جسابند آقایان میروند اسم نویسی می کنند ولی آن گزارش مدتها می گذرد و طرح نمی شود الان ملاحظه میفرمائید که راجع به این بودجه مجلس سه جلسه است که وقت مجلس صرف شده است از این جهت بطور کلی تذکر می خواهم عرض کنم که وقت تنگ است و اصلاح بسیار و آقایان اگر بیکدوری بیشتر صرف وقت بکنند بهتر است عالی الاصل نماینده ولایات وقتی که تقاضای نطق قبل از دستور می کند هدفش ذکر بگره ای و قسمتی از احتیاجات بسیاری است که ابلا با ولایات چهارند البته فارسها نظر باینکه شخص آقای دکتر مصدق و دولت حاضر از نظر اقداماتی که مربوط به نفت انجام داده اند کمال عقیده و حسن اعتماد را دارند (صحیح است) و مکرر هم در تلگرافات و مکاتیب و مذاکرات اعلام کرده اند نظرشان را و با هم چند دفعه تذکر داده اند که گفتگو بشود و برای اینکه این مطلب کاملا انجام گرفته باشد و علاقه آنها هم پیدا شده باشد تا حدودی که امکان داشته باشد یعنی جزء امور واجب نباشد آنها حاضر شده اند که بهر وقتشان بشار بیارند و

متأسفانه در سایر جاهها میبینم کم دارند و در عرض هم مطابق اعلاماتی که بنده در این اقامت برای تعیین تکلیف و رسیدگی و جمع آوری غله شده است این است که میفرمایم تذکر به هم و گفته باشم باینکه در این قسمت اقتضای توجه بیشتری بشود و صاحب دیگر مبارزه با مالاریا است بنده حالانی دانم که وضعیت با اصلاح استعداد خود مملکت از برای اینکار چشمی بزمه است ولی خود آقایانی که واردند این است که اگر یکسال مبارزه شد و سال بعد زوی آن اقدام نشد زحمات سال پیش کانام بکن است سال گذشته سه ناحیه پراقت و مالاریا خیز در فارس مورد مبارزه قرار گرفته هزینه برای اینکار صرف شده و رفته اند ولی امسال مطابق اطلاعی که بنده دارم که کرد دوت سال گذشته ۳۰ تن برای این سه ناحیه مصرف شده و امسال فقط شش تن داده اند و باینکه گفتند که خواهیم فرستاد حالا چون آقای وزیر بهداری تشریف دارند بنده میترسم به بنیم که اقدامی کرده اند یا خیر چون آقای دکتر کاسمی در مورد کار مالاریا یک بیاناتی داشته اند از این جهت بنده چهار دقیقه از وقت خودم را با ایشان دادم که ایشان مطالب خودشان را بفرمایند و سایر مطالب را بعدا عرض خواهم کرد.

نایب رئیس - آقای دکتر کاسمی

دکتر کاسمی - بنده از آقای رضوی خیلی تشکر می کنم که چهار دقیقه از وقت خودشان را بنده مرحمت فرمودند و از وجود آقای وزیر بهداری در مجلس استفاده می کنم و مطلب خیلی مهمی را که گمان میکنم باینکه همه آقایان باشد اینجا عرض میکنم در مسافرتی که بنده باز نهران کردم دیدم متأسفانه سمیاشی با گرد دوت که در آن قطعه عمل آمده هیچوجه مؤثر نبوده (صحیح است) و تمام مردم عقیده داشتند که سمیاشی که در دفعه دوم انجام گرفته حتی يك پشه را هم نکشته (صحیح است) و این موضوع بقدری مهم بود که تقریباً تمام مردم را نا امید کرده بود (صاحب جمع -) پشه ها را تقویت کرد (مخصوصاً که برای سمیاشی از بودجه ناچیز شهرداری برای خرید نفت بیایع کزافی گرفته بودند مثلا در بهشیر ۹ هزار تومان برای خرید نفت از بودجه شهرداری گرفته بودند در یک چنین مواقعی من خیلی تعجب می کنم چه طور وزارت بهداری یک امر باین مهمی را مورد تحقیق دقیق قرار نداده که حقیقت کرد خراب بوده است روش سمیاشی خراب بوده این موضوع قابل توجه است برای اینکه مبلغ کزافی ارزش کشور برای خرید کرد دت از ایران خارج شده و مبلغ خیلی کزافی هم خرج مأمور فون العاده شده باید آنها مورد رسیدگی واقع و حتی می خواستیم بشکل سؤال از وزارت بهداری این موضوع را سؤال کنم و تقاضا دارم

یک کمیسیون فنی مأمور بشود برود در مازندران و در تمام نواحی که گرد پاشی شده تحقیق دقیق بکند و علت اینک گرد پاشی مؤثر واقع نشده تعیین بکند و از زمانی که این تحقیقات شده است من گمان میکنم که این گرد پاشی جز اینکه پول مملکت بدهد برود و فایده ای هم مترتب نباشد و مردم هم نا امید باشند نمری ندارند (صحیح است)

(۳) تقاضای آقای مکی داور

بطرح گزارش کمیسیون نفت راجع باسائنه شرکت ملی نفت ایران در جلسه آینده

نایب رئیس - وارد دستور میشویم آقای مکی

مکی - بنده می خواستم باستحضار مجلس مقدس شورای ملی برسانم اساس نامه شرکت ملی نفت ایران که با حضور هیئت مختلط و نماینده دولت تکمیل شده بود و بکمیسیون مخصوص نفت از طرف مجلس ارجاع شد کمیسیون مخصوص نفت در ظرف چند جلسه این اسانامه را مطالعه و اصلاحاتی که لازم بود در آن بعمل آورد و برای طبع و توزیع حاضر شد گزارش آنها بمجلس شورای ملی تقدیم شده است امروز بین آقایان توزیع می شود بنده می خواستم تقاضا کنم که چون این موضوع اهمیت فوق العاده ای دارد و با وضعیت فعلی شرکت ملی نفت ایران و نداشتن یک اسانامه ای که ملاک عمل قرار بگیرد درست آنطوری که شاید و باید منویات آقایان موقع اجرا گذاشته نخواهد شد این بود که میخواستیم استعفا بکنم از همکاران محترم عزیزم که اجازه بفرمایند این موضوع در دستور جلسه آینده قرار بگیرد که آقایان هم مرا اصلاحی که بنظرشان میرسد چون شور اول اساس خودشان را بتمام ریاست تقدیم بکنند که هنگامی که برای شور دوم در کمیسیون مطرح می شود کمیسیون مخصوص نفت از نظر خود آقایان محترم اطلاع حاصل کرده باشد و بتواند منویات آقایان را بصورت گزارش شور دوم تقدیم مجلس شورای ملی بکند بنا بر این این موضوع کمال ضرورت را دارد و استعفا می کنم این مطلب خیلی اهمیت دارد در دوچه اول مورد توجه آقایان قرار بگیرد و زود تر شور اولش تمام بشود کمیسیون مخصوص نفت هم بتواند زود تر گزارش شور دوم را تقدیم مجلس بکند موضوع دیگری که خواستم بعرض مجلس شورای ملی برسانم تکررانی است که بمجلس شورای ملی مغایره شده است از عمل که یک مدیر روزنامه را بر طبق آن قوانین که لغو شده است گرفته اند توفیقش کرده اند این تلگراف را به مقام ریاست تقدیم می کنم والان که جناب آقای کفیل وزارت

دادگستری این جا هستند رسیدگی بکنند که قضات آنها اگر بر خلاف قانون و روی قانونی که مجلس توتو کرد کمیسیون را تعیین و توفیقش کرده اند آنها را تحت تعقیب قرار بدهند ضمناً هم خواستم بعرض مجلس شورای ملی برسانم از اینکه همکاران محترم مجلس شورای ملی از خدمت گزاران مأمور خودشان قدر دانی کردند و واقعا بنده عرض کنم که هیچکس از انجام ندادم مأمور مجلس شورای ملی بودم و آنچه انجام دادم در حقیقت بواسطه همان رأی بوده است که نمایندگان محترم در موقع انتخاب هیئت مختلط به من دادند من هر کاری کردم فقط يك مأمور اجرائی از طرف مجلس شورای ملی بودم و امیدوارم که نمایندگان محترم و همکاران دوره شانزدهم من این افتخار را در تاریخ مشروطیت ایران داشته باشند که بزرگترین مجالس ایران و بهترین نمایندگان تمام ادوار مجلس ایران همین دوره شانزدهم خواهد بود زیرا کاری که مجلس شانزدهم کرده هیچیک از ادوار مشروطیت ایران توفیق آنرا نداشته و حتی نتوانسته است بگوید که ممکن است یک روزی قرارداد نفت جنوب باین صورت در آورد و نفت را ملی کرد یک روز عرض کردم بهترین مجالس دوره دوم بوده چون التیما توم وارد کرد ولی همان مجلس دوره دوم نتوانست نسبت به قرارداد های دوره استبداد هیچگونه تصمیمی بگیرد ولی دوره شانزدهم افتخارش از تمام دوره های که گذشته است زیاد تر بوده است و در آنچه هم تصور میکنم هیچیک از مجالس توفیق یک چنین خدمتی را پیدا نکند بنا بر این از لطف نمایندگان محترم کمال تشکر را دارم ضمناً بعرض مجلس برسانم که اگر در آنچه خدمتی شده است مربوط بامور بین دولت و کارمندان شرکت ملی نفت و کارگران بوده است که حقیقه همه آنها همکاری کردند مخصوصاً يك نکته ای را عرض کنم فرمانداری نظامی آبادان در تمام امور با مردم بوده و فرماندار نظامی سرتیپ - کمال معسوب کارگران بود (صحیح -)

گروه آنها میکنند زنده با فرماندار نظامی اینقدر محبوبیت داشت و يك چنین همکاری سیمانه ای در آنجا وجود داشته است خود کارگر های خوزستان هم شرافتمندانه همکاری کردند کارمندان هم کت ملی نفت ایران واقعا از صمیم قلب همکاری کردند این توفیقی که بدست آمده است برهون مردم شرافتمند خوزستان و نمایندگان محترم مجلس ایران یعنی مجلس سنا و مجلس شورای ملی بوده است که درست از مأمورین خودشان که یکی هم بنده بوده ام در خوزستان تقدیر کرده اند توفیق کرده اند و وسائل کار را از ما نکرده اند اینجا انتقادی نکردند و ما توانستیم با پشتیبانی

کامل معذرت این خدمت را انجام بدهیم بنا بر این بنده هم مثل یک نفر از ۱۸ میلیون نفر جمعیت این مملکت بیشتر سهم برای خودم قابل نیست تمام معذرتان را این امر هم بوده اند (احسن)

یکی از نمایندگان - ولیکن آقای مکی خدمات شما فراموش هندی نیست

نایب رئیس - گزارش کمیسیون در جزو دستور مجلس قرار خواهد گرفت

آقای وزیر بهداری

(۴) توضیحات آقای وزیر بهداری در جواب مطالب آقایان رضوی و دکتر کاسمی

وزیر بهداری - بنده میخواستم مختصراً عرض کنم در جواب فرمایشات جناب آقای رضوی و جناب آقای دکتر کاسمی راجع بگرد د و د و د و د و د و د آن سه ناحیه ای که جناب آقای رضوی فرمودند اسمش را مرفوم بفرمایند که بنده بدانم در کجا بوده است مدت کمی وزارت بهداری کرد و د د ت نداشت و کم داشت ولی اخیراً در حدود ۴۰۰ تن دارد و در تقاطعی که لازم است فرستاده خواهند شد و اما راجع بمانندران که آقای دکتر کاسمی فرمودند البته آقایانی که در آنجا بوده اند می دانند طبق يك نقشه زمین برای مبارزه با مالاریا بطور مرتب عمل شده و اغلب آقایانی که در آن نواحی مسافرت کرده اند کمالاً ملاحظه فرموده اند نسبت به سابق پشه و مگس فوق العاده کم است در آنجا هم تصور میکنم هیچیک از مجالس توفیق یک چنین خدمتی را پیدا نکند بنا بر این از لطف نمایندگان محترم کمال تشکر را دارم ضمناً بعرض مجلس برسانم که اگر در آنچه خدمتی شده است مربوط بامور بین دولت و کارمندان شرکت ملی نفت و کارگران بوده است که حقیقه همه آنها همکاری کردند مخصوصاً يك نکته ای را عرض کنم فرمانداری نظامی آبادان در تمام امور با مردم بوده و فرماندار نظامی سرتیپ - کمال معسوب کارگران بود (صحیح -)

گروه آنها میکنند زنده با فرماندار نظامی اینقدر محبوبیت داشت و يك چنین همکاری سیمانه ای در آنجا وجود داشته است خود کارگر های خوزستان هم شرافتمندانه همکاری کردند کارمندان هم کت ملی نفت ایران واقعا از صمیم قلب همکاری کردند این توفیقی که بدست آمده است برهون مردم شرافتمند خوزستان و نمایندگان محترم مجلس ایران یعنی مجلس سنا و مجلس شورای ملی بوده است که درست از مأمورین خودشان که یکی هم بنده بوده ام در خوزستان تقدیر کرده اند توفیق کرده اند و وسائل کار را از ما نکرده اند اینجا انتقادی نکردند و ما توانستیم با پشتیبانی

(۵) تقدیم لایحه اعتبار انتخابات دوره هفدهم بوسیله آقای وزیر دارائی

نایب رئیس آقای وزیر دارائی بفرمائید

وزیر دارائی (آقای وزیران) بطوریکه آقایان نمایندگان محترم اطلاع دارند فرمان انتخابات دوره هفدهم صادر شده و بایستی مقدمات این کار هر چه زودتر

فراهم بشود این جهت بنده لایحه هر چه انتصایات دوره هفتم را تقدیم می کنیم و استدعا دارم زود تصویب بشود (یکی از نمایندگان - فوریت دارد) خیراجام بنده کرامتی که آقایان معترم اینجانبان مودت بنده می خواستم عرض کنم وقتی که خود اینجانب هفتم همه آنها را یاد داشت می کنم و اگر متأسفانه کار زیاد باشد و نتوانم اینها حاضر بشوم صورت جلسات مجلس شورای ملی را می گیرم و تمام مذاکرات آقایان را یادداشت می کنم و دنبال میکنم و بر حله صل درمی آورم (احسن است)

نایب رئیس - لایحه اعتبار انتخابات یکسپوز فرستاده می شود
(۶ - بقیه مذاکرات در دو جلسه)
۱۳۳۰ مجلس شورای ملی
نایب رئیس - شروع می کنیم بنده اگر در بودجه مجلس در ماده دوم اعلام رأی شده بود بایستی رأی بگیرم برای می - گیریم بپاره دو تبصره ماده دوم از قانون بودجه مجلس آقایان موافقین قیام بفرمایند (اغلب قیام نمودند) تصویب شده ماده سوم مطرح است قرائت می شود

(شرح زیر قرائت شد)
ماده سوم - برای حقوق و هزینه ۱۲ ماهه سال ۱۳۳۰ اداره روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران مبلغ ۳ میلیون و سیصد و سیزده هزار و شصت ریال (۳۳۱۳۶۰۰) مطابق فقرات ۱ و ۲ ضمیمه اعتبار بکار برداری مجلس داده می شود تبصره - بکار برداری مجلس اجازه داده می شود صورت مشروح مذاکرات مجلس را تا دوره ششم طبع و منتشر نماید و هزینه آنرا از حیث دست مزد و استنساخ و بهای کاغذ و طبع از محل صرفه جوئی های بودجه سال ۳۰ مجلس بردارد

نایب رئیس - آقای صفائی مخالفتی؟
(صفائی - بله) بفرمایند
صفائی - ماده سوم بودجه مجلس مرکب از دو قسمت است یک قسمت تعیین هزینه اداره روزنامه رسمی مجلس است قسمت دوم اجازه طبع صورت جلسات دوره های اول تا ششم مجلس شورای ملی است بنده با هر دو قسمت این ماده مخالفم و مقدمه که یک امر زائدی است یکی را حرام می دانم و آن طبع صورت مجلس های از دوره اول تا ششم است که بنده نفهمم در این تنگی بوده کشور و در این بی پولی که خزانه ملکیت گرفتار است بنده طبع صورت مجلس های دوره اول تا ششم چیست؟ این کار واقعا خوشی بنظر بنده می آید در مومنی که ما خزانه مان هزینه ضروری روزانه کشور را ندارد ۶ دوره از مذاکرات دوره اول تا هفتم مربوط پس سال پیش که شاید اکثر قوانین آنها هم موضوعاً و ملاً از بین رفته باشد امروز تجدید طبع بشود بنظر بنده

زائدات و اصلاً ایجاد این نگرانی بود از چه راه خدمت است نمی دانم بنده از نظر کارپردازان توضیح بدهم بنده نمی دانم نتوانستم علت بدیش این فکر را بگویم که همه هزار تومان بکنم همان در این موقع برای چه صرف این کار بشود (صحیح است) اگر بخواهد آقایان ما کتب فرهنگی زیادی داریم که واقعا مؤلفینش قادر طبع نیستند و برای بالا بردن سطح فرهنگ کشور مفید است فولادوند - بنده مطمئنم آنها را بولایات بفرستند (کجک هزینه معین را در این دوره نمی توانیم بدهیم یک کتاب مرده - مطالب مرده ، موضوع مرده ، قانون مرده ، گویند مرده همه اش بی فایده اینها طبع بشود بنده نمی دانم یعنی چه در حال این یک امری است واقعا بنظر بنده حرام و فعلاً آقایان نمایندگان معترم بود از توجه باین موضوع موافق نخواهند بود که این صورت مجلس ها طبع و توزیع بشود و اگر فایده سیاسی در این قضیه مترتب بوده است توضیح خواهند داد بقیه ملت این کار چیست اوام در قسمت اول که هزینه اداره روزنامه رسمی کشور باشد با کمال تأسف باید عرض کنم باینکه روز نامه رسمی کشور آنطوریکه منظور آقایان نمایندگان معترم بوده است و آن هفتی که موجب شده است که این روزنامه رسمی تأسیس بشود بکلی از بین رفته و فائد آن از دست شده است (صحیح است) بنده خیال نمیکنم هیچکس از آقایان نمایندگان معترم در تمام این مدت حتی یک شماره از روزنامه رسمی کشور را دیده باشند مثل اینکه معرمانه چاپ میشود این روزنامه رسمی نه در جائی تکفروشی میشود نه برای کسی میفرستند فقط بعضی اوقات در وزارتخانه ها دیده ام یک روزنامه ای که در سال جز حدود سیصد و پنجاه هزار تومان یعنی سه میلیون و سیصد و خورده ای ریال هزینه طبع این میشود بنده نمی دانم این را کی می بیند کی میخواند؟ برای چه اصلاً طبع می شود و اگر یک فردی احتیاجی باین روزنامه داشت از کجا باید تهیه کند در ایران (اسلامی - دادگری) خیال می کردم که شما تپشونید سیصد و پنجاه هزار تومان خرج یک روزنامه ای میشود که ابتدائیه ای برای پیش تصور تست امروز بزرگترین روزنامه ای که در کشور ما چاپ میشود و خواننده زیاد دارد شاید روزنامه اطلاعات و کیهان باشد بنده یقین دارم هزینه سالیانه این دو روز نامه که روزانه منتشر می شود کمتر از این مبلغ خواهد بود یک روز نامه ای که که بعد از چاپش معلوم نیست چه میشود این مقدار هزینه خواهد داشت بر فرض هم از لحاظ املات که در بعضی از قوانین ما مصرح شده است که املات باید در مجله

و پراهنی هم که عرض میکنم خرد حضرت عالی هم موافق نخواهید شد اولاً آقای سقایی فرموده که طبع کردن صورت - روزنامه رسمی در این وقت که در این مجلس حرام است (صفائی - تعجب طبعش را عرض کردم) ما نمائندگانیم که این از کجا و برای چه و بجا و لایحه ارائه است (یکی از نمایندگان - احراف) دوره های اول و مشروطیت صورت جلساتش در واقع سند اول مشروطیت است اگر در دسترس بود تجدید چاپش لازم نبود بلکه این از کار های امسال نیست سابقاً یعنی در دوره های پیش راجع بان تصویب گرفته بودند و حالا هم ادامه دارد و خرجش هم اینکه زیاد نیست که باعث تشویب خاطر آقای صفائی باشد البته آقایان کار پردازان بعد راجع باین موضوع توضیح بیشتری خواهند داد و بنده بهمین اندازه کنشانی کنم و همینقدر میگویم برای اینکه بنده وسر کار بمانم در دوره های اول مشروطیت این مجلس چه جور اداره شده چه جور از حق مردم دفاع کرده اند لازم بود که این صورتجلسه در دسترس باشد چون نسخه های آن نایاب بوده دو مرتبه می خواهند آن را طبع کنند اما راجع بودجه روزنامه رسمی شاهنشاهی کاسیاب تعجب و حتی تکرانی آقای صفائی شده این دوسه میلیون و کسری که هزینه این کار هست در مقابل چهار میلیون و کسری درآمد دارد بپاره روزنامه رسمی است روزنامه رسمی انجام میدهد اگر دولت بخواست خودش انجام بدهد میلتهایش از این خرج داشت توجه بفرمایند از این روزنامه چهارصد شماره تمام دادگاههای ملکیت فرستاده میشود برای اینکه از تمام قوانین جدیدی که وضع میشود مطلع باشند و تصویب نامه های حکومت می گذراند به وسیله همین روزنامه در همه جا منتشر میشود و اگر این چهارصد شماره را میخوانستند شرحش خیلی بیش از این مبلغ میشد از اینها گذشته در ماده دوم جزوه درآمد چاپخانه یک میلیون و هفتصد هزار ریال در آمد گذشته از خرجش درآمد دارد و اگر بخواهند کلیه کارهایی که در روزنامه رسمی فعلاً انجام میدهد با همین بودجه ۳ میلیون دولت خودش انجام بدهد در حدود یک میلیون تومان که در میلیون ریال باشد باید خرجش کند با این توضیحات اگر باز روزنامه رسمی وجودش زیاد است این موکول بنظر مجلس است البته موضوع روزنامه یکجیزی است که اولش مثل قنات است همش خرج دارد ولی وقتی که یک مدتی راه افتاد خودش خرجش را تأمین می کند و درآمد هم دارد روزنامه رسمی وقتی اول دفعه که تأسیس شده است البته ضرورتاً است است آنگهی ها بنظر هر کس تمبر رسیده

رسمی چاپ میشود برای روزنامه های دیگر هم فرستاده میشود و روزنامه رسمی در این وقت که در این مجلس حرام است (یکی از نمایندگان - احراف) دوره های اول و مشروطیت صورت جلساتش در واقع سند اول مشروطیت است اگر در دسترس بود تجدید چاپش لازم نبود بلکه این از کار های امسال نیست سابقاً یعنی در دوره های پیش راجع بان تصویب گرفته بودند و حالا هم ادامه دارد و خرجش هم اینکه زیاد نیست که باعث تشویب خاطر آقای صفائی باشد البته آقایان کار پردازان بعد راجع باین موضوع توضیح بیشتری خواهند داد و بنده بهمین اندازه کنشانی کنم و همینقدر میگویم برای اینکه بنده وسر کار بمانم در دوره های اول مشروطیت این مجلس چه جور اداره شده چه جور از حق مردم دفاع کرده اند لازم بود که این صورتجلسه در دسترس باشد چون نسخه های آن نایاب بوده دو مرتبه می خواهند آن را طبع کنند اما راجع بودجه روزنامه رسمی شاهنشاهی کاسیاب تعجب و حتی تکرانی آقای صفائی شده این دوسه میلیون و کسری که هزینه این کار هست در مقابل چهار میلیون و کسری درآمد دارد بپاره روزنامه رسمی است روزنامه رسمی انجام میدهد اگر دولت بخواست خودش انجام بدهد میلتهایش از این خرج داشت توجه بفرمایند از این روزنامه چهارصد شماره تمام دادگاههای ملکیت فرستاده میشود برای اینکه از تمام قوانین جدیدی که وضع میشود مطلع باشند و تصویب نامه های حکومت می گذراند به وسیله همین روزنامه در همه جا منتشر میشود و اگر این چهارصد شماره را میخوانستند شرحش خیلی بیش از این مبلغ میشد از اینها گذشته در ماده دوم جزوه درآمد چاپخانه یک میلیون و هفتصد هزار ریال در آمد گذشته از خرجش درآمد دارد و اگر بخواهند کلیه کارهایی که در روزنامه رسمی فعلاً انجام میدهد با همین بودجه ۳ میلیون دولت خودش انجام بدهد در حدود یک میلیون تومان که در میلیون ریال باشد باید خرجش کند با این توضیحات اگر باز روزنامه رسمی وجودش زیاد است این موکول بنظر مجلس است البته موضوع روزنامه یکجیزی است که اولش مثل قنات است همش خرج دارد ولی وقتی که یک مدتی راه افتاد خودش خرجش را تأمین می کند و درآمد هم دارد روزنامه رسمی وقتی اول دفعه که تأسیس شده است البته ضرورتاً است است آنگهی ها بنظر هر کس تمبر رسیده

روزنامه رسمی در این وقت که در این مجلس حرام است (یکی از نمایندگان - احراف) دوره های اول و مشروطیت صورت جلساتش در واقع سند اول مشروطیت است اگر در دسترس بود تجدید چاپش لازم نبود بلکه این از کار های امسال نیست سابقاً یعنی در دوره های پیش راجع بان تصویب گرفته بودند و حالا هم ادامه دارد و خرجش هم اینکه زیاد نیست که باعث تشویب خاطر آقای صفائی باشد البته آقایان کار پردازان بعد راجع باین موضوع توضیح بیشتری خواهند داد و بنده بهمین اندازه کنشانی کنم و همینقدر میگویم برای اینکه بنده وسر کار بمانم در دوره های اول مشروطیت این مجلس چه جور اداره شده چه جور از حق مردم دفاع کرده اند لازم بود که این صورتجلسه در دسترس باشد چون نسخه های آن نایاب بوده دو مرتبه می خواهند آن را طبع کنند اما راجع بودجه روزنامه رسمی شاهنشاهی کاسیاب تعجب و حتی تکرانی آقای صفائی شده این دوسه میلیون و کسری که هزینه این کار هست در مقابل چهار میلیون و کسری درآمد دارد بپاره روزنامه رسمی است روزنامه رسمی انجام میدهد اگر دولت بخواست خودش انجام بدهد میلتهایش از این خرج داشت توجه بفرمایند از این روزنامه چهارصد شماره تمام دادگاههای ملکیت فرستاده میشود برای اینکه از تمام قوانین جدیدی که وضع میشود مطلع باشند و تصویب نامه های حکومت می گذراند به وسیله همین روزنامه در همه جا منتشر میشود و اگر این چهارصد شماره را میخوانستند شرحش خیلی بیش از این مبلغ میشد از اینها گذشته در ماده دوم جزوه درآمد چاپخانه یک میلیون و هفتصد هزار ریال در آمد گذشته از خرجش درآمد دارد و اگر بخواهند کلیه کارهایی که در روزنامه رسمی فعلاً انجام میدهد با همین بودجه ۳ میلیون دولت خودش انجام بدهد در حدود یک میلیون تومان که در میلیون ریال باشد باید خرجش کند با این توضیحات اگر باز روزنامه رسمی وجودش زیاد است این موکول بنظر مجلس است البته موضوع روزنامه یکجیزی است که اولش مثل قنات است همش خرج دارد ولی وقتی که یک مدتی راه افتاد خودش خرجش را تأمین می کند و درآمد هم دارد روزنامه رسمی وقتی اول دفعه که تأسیس شده است البته ضرورتاً است است آنگهی ها بنظر هر کس تمبر رسیده

دکتر مضی و عده‌ای از آقایان در دوره چهاردهم بوده اند یکی از اقدامات کاملاً مفید و خوب بوده (دکتر مضی) - همه جای دنیا یک روزنامه رسمی است در همه جا مجالس شورای ملی روزنامه رسمی دارد و همانطوریکه آقای شوشتری اشاره کرده باین چاپخانه و اداره روزنامه رسمی باید توجه کرد که با منافع بعضی از مؤسسات ملی و یا فرض بنمائید با روزنامه هائی که بضرع اشخاص چاپ میشود تصادم نکند و در این قسمت هم که اشاره شد پیش بینی شده این قسمت یعنی چاپ آگهی‌ها مطابق

قانون در دست است که تا به روز رسیده باشد چاپ شود و برای روزنامه‌های کنترلی که در همانطور که آقایان عرض کرده اند در فرستاده میشود و بهای آنرا هم بر اساس متعده یا مزایده میبردند مطابق قانون فرستاده میشود و چاپ میشود و اشخاص مطابق ترتیب رسمی باید حق امراض را بپردازند (شوشتری) - آقا خاصه خرجی میکنند (در هر حال وجود روزنامه رسمی بقرینه بنده کاملاً لازم است و نوافسی هم که دارد باید در آینده رفع شود و در قسمت طبع مذاکرات مجلس ادوار سابق هم همانطوری که آقای شوشتری

اشاره کرده این لازم است که آقایان مصلحتاً بخواهند نظر کرده اند و گفتند که ما در ادوار سابق هم ضروری که اینها مورد مذاکره قرار گرفت دوره دوم یعنی از ادوار نهم و بیست و چهار کشور ایران بوده و آن مذاکرات باید در دسترس نمایندگان و افراد ملت قرار بگیرد تا همه از آن بیعت بکنند و بی با وجود این اگر آقایان صلاح میدانند یک مطلب جداگانه‌ای است

نایب رئیس - چون مخالفی نیست و پیشنهادی هم ارسیده اعلام رأی میکنیم

اکثریت است (بسی از جمله دقیقه انتظار اکثریت برای رأی - سر شد) رأی گرفته میشود - همه و همه آن آقایان موافقین قیام فرمایند (اکثریت سر شد) تصویب شد

(۷) تعیین مواقع و دستور جلسه بود

ختم جلسه

نایب رئیس - با اجازه آقایان جلسه را ختم میکنیم جلسه آینده روز پنجشنبه ساعت ۹ دستور بقیه بودجه مجلس و گزارش کمیسیون نقش

(مجلس مغایر ظهر ختم شد)

نایب رئیس مجلس شورای ملی - گدجته